

TRIBUNA

ŠT. 5
LETNIK XXI

LJUBLJANA
16. NOVEMBRA 1971
CENA 1 dinar

Exegi monumentum aere perenn
Regalique situ pyramidum altius,
Quod non imber edax, non Aquilo impotens
Possit diruere aut innumerabilis
Annorum series et fuga temporum.
Zgradil sem spomenik, bolj trajen kot iz brona,
bolj vzvišen kakor grob kraljevske piramide;
ne bo ga dež načel, ne bo vihar omajal,
neskončna vrsta let ne bo mu škodovala,
ne bo ga časov beg porušil in uničil.

Prevod Kajetan Gantar

O. HORATII FLACCI CARMINUM LIBER III.

Pred nami leži Zbornik dokumentov 70/71, „spomenik“ ljubljanskemu študentskemu gibanju v preteklem letu, ves krasen in nov, na bles tečem papirju in z blestečimi rdeče-belimi platnicami, obsegajoč kar petnajst poglavij in 108 strani. V kratkem uvodu si lahko preberemo, da je njegov namen seznaniti vesoljno javnost „z delom skupnosti študentov v letošnjem burnem političnem letu“. Po mnenju izdajateljev „skupaj z Informatorjem dajejo ti teksti dokaj celovito podobo o tem, kako smo organizirani, kaj mislimo in čutimo slovenski študentje“ o vseh najvažnejših problemih.

V takšni obliki pa je Zbornik predvsem dokument nečesa drugega: dokument dejstva, da je študentsko gibanje v Ljubljani, kakor tudi v Beogradu in drugod po svetu, nastalo izven svojih formalnih organizacij, da je nastajalo spontano in samoniklo iz svoje notranje nuje in si zaradi nesposobnosti svojih predstavniških forumov demokratično ustvarjalo lastne forume, ki so ustrezali njegovi lastni dinamiki. Teh spontanosti im pulzov pa izvršni odbor s svojo organizacijsko strukturo ni mogel in znal integrirati in vključiti v svoj okvir, čeprav si na strani 69, v Osnutku programskih načel IO SŠ LVZ lahko preberemo, da je „študentska organizacija medij, ki vključuje in usmerja študentsko gibanje v posamezne družbeno-politične strukture in institucije“. Študentsko gibanje je tako raso samo od sebe, izven študentske organizacije in celo v konfliktu z njo. Zbornik ostaja spomenik študentski organizaciji in njenemu IO ter hkrati s tem spomenik njene temeljne razklanosti s študentskim gibanjem.

Zbornik, ki bi hotel vsaj v medlih obrisih podati delovanje študentskega gibanja samega, bi moral vključiti vsaj še naslednje dokumente:

- dokumente v zvezi z akcijo zbiranja podpisov proti ponovnemu začetku stalinističnih procesov v ČSSR oktobra lani (zbranih je bilo 5000 podpisov)
- dokumente, ki so nastali na obeh protestnih zborovanjih proti sojenju študentu Mijanoviču
- dokumente v zvezi z literarnim maratonom v začetku novembra lani
- dokumente v zvezi s teach-inom na FAGG
- več dokumentov v zvezi z akcijo ob prihodu Chaban-Delmasa in o sodnem postopku proti udeležencem te akcije
- več dokumentov, ki jih je izdal AO za zasedbo Aškerčeve pred zasebno in po njej ter v zvezi s tribuno o Aškerčevi
- številne dokumente ob obeh zaseženih lepakih AO (ob 30-letnici OF in Tehnika za ali proti človeku); zanimive so, npr. študentske pritožbe sodišču
- dokumente v zvezi s kazenskim pregonom proti trem našim študentom
- največja pomanjkljivost Zbornika je zelo skop izbor iz zares številnih dokumentov, ki so nastali na zasebni FF. O zelo bogatem materialu, ki je zbrani že samo v dvanajstih SP (internih biltenih zasedene fakultete), ne moremo v Zborniku prebrati čisto ničesar. Poleg tega, smo že večkrat govorili o nezadostnosti in vprašljivosti Manifesta, ki je v Zborniku edini dokument te, do sedaj najpomembnejše študentske akcije.
- obratni odgovor dr. Ernesta Petriča na poslanska vprašanja pogrešamo študentska vprašanja in pripombe na ta odgovor
- lepak akcijskega odbora ob predlogu za ponovno izvolitev Mitje Ribičiča v predsedstvo SFRJ
- številne članke objavljene v Tribuni, ki mnogo bolj verno odražajo delovanje študentskega gibanja in njegovega duha kot številni dokumenti v Zborniku.
- etc.

Študentsko gibanje je v usmrajeno slovensko politično atmosfero vneslo vsaj nekaj zdravega nemira. Tega nemira v tem Zborniku ni, kot ga tudi ni bilo v dosedanjem izvršnem odboru, ki mu pravkar poteka mandat in ki ga bo 10. novembra na skupščini zamenjal nov IO. Izvršni odbor se sedaj lahko umakne, v svesti si lastne zgodovinske pomembnosti in ozarjen od slave. Zdaj lahko reče s starim dobrim Horacem:

Non omnis moriar, multaque pars mei
Vivat Libitinam: usque ego postera
Crescat laude recens...

Hi moj najboljši jaz bo živel preko groba,
ne bom umrl ves: med poznimi rodovi
bo rasel sloves moj...

Mladen Dolar

A

„TU SMO – VAŠI SMO“

ali zaščitni znak ljubljanske politične ukane

Emblem ljubljanske akcije ZA SAMOPRISPEVEK spada s svojim geslom v ka tegorijo reklamnih trikov, po katerih se potrošniku, na primer, odreka moškost, če ne kupuje tega ali onega izdelka, ali pa se dvomi o ljubezni mamice, ki svojem u otročku ni kupila „Humane“, kajti na embalaži jasno piše „Iz ljubavi prema de tetu“.

Saj bi jo bilo treba kamenjati, žensko, ki ne kupi tistega paketa, mater, ki ne ljubi svojega malčka. Cena teh proizvodov primerno podkrepi dokaz ljubezni.

Mehanizem, tako vzpostavljen, deluje brezhibno, saj zadeva tisto intimno sfer o človeka, od katerega zavisi obstoj njegove vrste. Nič enostavnejšega, kakor ta r okomavharski izum preprosto prenesti na proizvod kakšnega političnega laborato rija. Tako se meščani Ljubljane te dni zaletavamo vsepovsod v plakate z ducatom pri srčnih dojenčkov, ki naj bi kričali na nas s plakata „Tu smo – vaši smo“.

Vem, da ga bom dal – ker ga bom moral dati; ker me bo na referendumu pre glasoval oče, ki je vselej v skrbi, da bi se njegovo očetovstvo premalo legitimiralo. Pa bo primaknil tisti procent in bo zadovoljen, da je spet enkrat opravil sveto oč etovsko dolžnost, kot jo bo nekoč opravil s par jurji džeparca. Dal bom tisti proc ent, vem, da ga bom moral dati, ker me bo na referendumu s pogledom zmrnila mamica, ki bi svojemu malčku kupila tudi strojnico s polnim redenikom municij e, ko bi na njej bilo nalepljeno „Iz ljubavi prema detetu“. Vsi ti očki in mamice bodo na referendumu sebi in drugim dokazali, kako otrok niso samo naredili, am pak do njih čutijo tudi svojo dolžnost.

Potrebno pa bi bilo vse kaj drugega. Razobesiti bi bilo treba plakat, prav t ak in še večji, z dobrim ducatom taistih krožcev, nanje pa zalepiti portrete ljublj anskih občinskih mož. Tistih, ki razpolagajo z volumni, v katere se stekajo odstot ki naših zaslužkov – za ceste, za parke, za občinske prostore in plače, pa tudi z a vrtce, pa tudi za šole. Tistih, ki smo jih volili, da bodo poskrbeli za otroško var stvo in za šolanje otrok... Razobesiti bi jih bilo treba ter izročiti pametni preso ji in poljubnemu namenu, prav tako opremljene z geslom: „Tu smo – vaši smo!“ Zakaj bi ne raje uvedli referendum za nove kandidate v občinske skupščine? Če mu sploh občinski predstavniki, ko jih lahko v prihodnje konkretno zadolži vsak posamezni referendum?

Tako bi bilo treba napraviti, in potem bi se vam ne takole sarkastično posmej ali v brki: „Namesto da bi izdali občinski predpis, da se od vsake plače odtegne e n odstotek, se raje politično borimo, da bi se vsak meščan prostovoljno odločil, če hoče ali noče doseči višji standard za svoje otroke.“ (Iz članka „Zakaj samop rispevek – Izjava predsednika mestne skupščine Ljubljana ing. Mihe Košaka“ v b iltenu SAMOPRISPEVEK, ki ga izdaja „Komisija za vsebinsko in organizacijsko pripravo referendum pri Akcijskem odboru za uvedbo samoprispevka v Ljublan i“)

Čeravno je izjava predsednika mestne skupščine na vso moč prozorna in ne p otrebuje prevoda v nepolitični jezik – saj je v svoji neposrednosti že kar brutalno sarkastična – jo je vendarle vredno premisliti. Nosilci pomenov so: „namesto pr edpisa“... „od plače odtegne“... „se politično borimo“... „meščan prosto voljno odločil“. Na delu so torej določene subjektivne sile, ki na način politične (=zvite, prekanjene) borbe skušajo doseči prostovoljno odločitev, to pa za stvar, ki bi bila sicer uveljavljena s predpisom, se pravi, da je nekje že odločena. Izjava pr edsednika skupščine mesta Ljubljane se ne razlikuje od zanimive definicije, po ka teri je demokracija oblika vladanja, kjer se ljudje sami smejo prostovoljno odloča ti za zadeve, ki bi jih sicer neprostovoljno doletele.

Na nekem drugem mestu istega biltena, pod naslovom „Kaj je samoprispeve k“, stoji: „Ali to pomeni, da je samoprispevek nepotrebna oblika financiranja dr užbenih potreb? – Za tehokrate (pozor! nov razredni sovražnik, rotacija birokr ata!) – da! Samoprispevek je (zanje) navadna komplikacija, ko zakoni dovoljuje jo legalno olajšati žepe delovnih ljudi.“

Spet torej sklicevanje na zakone, ki to dovoljujejo, s čimer najbrž želi biti na glašena dobrohotnost in demokratičnost naših občinskih politikov, ki da nikako r niso grdi tehokrate in ne bodo uporabili zakonov. Pri tem isti člankar piše v i menu „delovnih ljudi, ki jim ni več do tega, da drugi vedno v njihovem imenu sk rbijo in odločajo o delitvi njihovih sredstev...“. V tem kar mrgoli protislovij in demagogije. Ne verjamem, delovni človek, da boš odločal, ali naj se v tekočem le tu prirejajo razkošni banketi, aranžirajo draga službena potovanja itd. „Vedno“ pa boš smel skrbeti za družbene potrebe.

Ko nam je torej predsednik mestne skupščine povedal, da se bomo smeli odl očati o zadevi, ki bi nas sicer doletela s predpisom, pa je to storil v imenu vredno t, kakršni sta standard in otroci, zlasti pa oboje skupaj: standard lastnih otrok. T isti, ki bi rekel NE na vprašanje, če hoče ali noče doseči standard svojih otrok, b i zaslužil, da ga odvlečejo okamenjenega iz človeške skupnosti. Ta „če hoče ali n oče“ ing. Mihe Košaka je sarkastična natezalnica naivnih čustev preprostega meš čana. Vse izjave tudi razodevajo, da naši politiki računajo na sila pičlo pamet me ščanov. Moralno okvalificirano je tako gledanje poniževanje. Referendum, seved a, utegne pokazati, da tu ni bilo kaj poniževati.

„Samoprispevek“, nadaljuje tovariš predsednik, „tako ni zgolj prozaična akci ja, da ljudstvu odvzamemo del njegovega denarja, temveč je nova oblika neposredne demokracije.“ sinteza torej: prozaično pobiranje fickov v občinski klobuk združ e no s poetičnostjo pesmi o demokraciji. Nismo torej tisti ciani, ki nič ne zapojejo in ič ne zasvirajo, kadar prosijo denar. In naprej: „To je oblika, ki jamči, da bomo v prihodnosti lahko z vsemi družbeni sredstvi razpolagali neposredno občani sami.“ Preizkuša se, torej, patent ali bolje, vzdržljivost terena za dolgoročneje črpanje. „Če razumemo samoprispevek tak o,“ nadaljuje predsednik, „spoznamo njegovo pravo vrednost in prednost, ki so v ažnejše od samih materialnih sredstev...“ Dabome! „Ne smemo pozabiti, da zd aj na Ljubljani, ki je najbolj razvito mesto v Jugoslaviji in ga pozorno opazuje vsa Slovenija, preizkušamo to trditev...“ Preprosto in naravnost povedano, če bo zdajle Ljubljancem rata, lahko ob podobnem aranžmanu tudi v prihodnosti še kdo drug v Jugoslaviji računa na to, da si bo napolnil prazne tekoče račune ob p esmi o svobodnem odločanju in deklici demokraciji. Če bodo, tedaj, blagajne pr azne zaradi preveč nadstropnih občinskih poslopij, pogostih banketov, izletov in potovanj ipd., to, tedaj, ne bo več važno: Sve će to narod pozlatiti!

Ko bi bilo v naši moči, bi ta prvi poizkus preprečili – pa ne zato, ker gre za g nar, ne. Zato, da bi se v prihodnje vsaj malo bolj potrudili in ukano vsaj malo bo lj rahločutno zasnovali; da se vsaj ne bomo počutili norce, katerim zvijače ni tre ba niti prikrivati. In še v nečem se želimo razumeti: šole in vrtci bi morali stati – tudi brez samoprispevka – to vi veste bolje kot mi!

Tako pa ste vzdignili roj aktivistov in biltenov, ki s svojo argumentacijo skrb i jo za dokaz, da je „za nepoštenost razlogov 99, za poštenost pa komaj eden“. Ti aktivisti in biltene so že doslej porabili nekaj mesečnih plač osebja kakega vrtca. Pa je to tveganje res sorazmerno prepričanju, da bo referendum uspel? Potem d obro poznate svoje ovce in so vas docela vredne.

V stilu splošne kampanje in v stilu demokracije ne bi bili začuden, ko bi bil v Ljubljani organiziran festival TU SMO – VAŠI SMO. Tam bi lahko zbrali na tisoč e dojenčkov (lahko bi si jih izposodili tudi iz Maribora). Dojenčke bi tri dni stra dali, da bi se potem na ves glas drli pred maketo, ki bi ponazarjala, kako so vrata vegastega vrtca zanje za vso večnost zaprta. Šolarji bi, oproščeni pouka, ponazarjali, kako se nanje podira maketa stare šole, ki bi bila dotlej podprta, recimo, s p rivatnimi vesli občinskih mož. Ti pa bi sedeli tam na tribuni žalostnih lic ter kaz ali obiskovalcem obrnjene žepe. V zvezi s prireditvijo pa bi lahko priredili svečan e večerje na čast tujim gostom, podelili zlate plakete izdajateljem biltene in drug im, odkrili spomenik Malčku brez vrtca ter sprejeli sklep, da postane 21. novem ber republiški praznik (dela proti dan), ki pa bi ga vsako leto uporabili za organi zacije novih referendumov.

S to prireditvijo bi farsa doživela tudi svojo čutno nazorno predstavitev. Kaj ti pomeni besed so že opešali spričo tolikega maličenja.

Jaro N.

Študentje brez telovadnice
(ali: „koga jebe birokracija“)

Gotovo ne Jožeta Snoja, novinarja in urednika Dela. Potem ko je v slovenskem tedniku TT (6. okt. 1971, „Avtodiverzantstvo“) razgrnil svoje visokoleteče ideje o prepadu med tradicijo in slepim radikalizmom na Slovenskem, se je molče postavil kot posrednik, nekakšen kreativni mediator, med tema dvema nepomirljivima poloma. Verjetno, da bi na bral nekaj pozitivnih točk pri tistih, ki naj bi bili tradicija, je s posebnim užitkom citiral napise s panoja na filozofski fakulteti: „kogar jebe birokracija, naj pride v sobo 16“ ter „drekec—pekce“ iz predlanske Tribune. To je ponovil še enkrat v sobotni prilogi Dela (16. okt. 1971) v Pogovoru z rektorjem dr. M. Grudnom, tako da je predvsem sebe postavil v lepo luč, tovariša rektorja pa je prisilil, da se je z njim strinjal.

Ni se ti treba bati za poene, dragi tovariš Snoj, ti si jedro Slovenije, os življenja, tradicija in radikalizem, sedanjost in prihodnost, oče, sin i sveti duh! Tiste točke oz. poene, ki jih trenutno potrebuješ, ti podari mo, samo da boš dobro opravil svoje poslanstvo poštenega slovenskega kulturnika in naprednega intelektualca. Tukaj ti pošiljamo celo vrečo drekecev in pekcev, srani in podobnih izmečkov, da ti ne bo treba citirati vedno enakih in istih.

V kakšni zvezi je vse to s telovadnico za študente?

Telovadnice študentje niso dobili; zakaj, to so novinarji Dela rektorja pozabili vprašati. Raje telovadijo novinarji sami. To, kar je po moji, subjektivni, literarno—novinarski oceni nezrelo (drekeci—pekci, Tribuna itd.), je verjetno infantilno, zaostalo, otroško, betežno, imbecilno, deviantno, patološko, ultraško, ekstremno. Likvidirati je treba ne snago, z ognjem in mečem, jo zabrisati, izbrisati, pobiti!

Predstavljamo si, čisto vizuelno, na velikem panoju filozofske fakultete narisano, kako birokracija jebe nekega študenta ali občana, ali na celi strani Tribune namesto črk majčkene človeške dreke! V dobri meščanski demokraciji gredo za podobno početje uredniki v keho (kot so šli uredniki OZ to poletje). V Rusiji spravijo znanstvenike v umobolnice, če povedo naravnost, to kar mislijo in kar mislijo, da je treba povedati. (Beri Medvedjevo poročilo o sovjetskih bolnicah za duševno bolne!)

Ta naša novinarska telovadba je navadno bingljanje z od impotence nabrekli mi udi; to je: delati „makaršta“, samo svojega posla — poštene ga posla novinarja ne!

Telovadnico sem vzel za primer, da bi vsaj delno dokazal, kaj vse delajo in česa ne delajo naši ljubi novinarji.

Študentom je bila obljubljena telovadnica že predlanskim. Pogovori so tekli v redu, sklenjeno je bilo, da bomo telovadnico dobili. Republiška izobraževalna skupnost je konec leta 1970 na tekoči račun univerze nakazala 350 milijonov starih dinarjev — za telovadnico. Z gradnjo telovadnice bi lahko začeli že naslednjo pomlad. Toda, kaj bo s telovadnico, še vedno ne vemo. Tudi ne vemo, kam je šel denar. Vemo le, da je vrednost tega denarja vsak dan manjša, in je telovadnica ki jo čakamo vsa k nad manjša. Še manjša pa bo naslednje leto! Medtem je začel veljati zakon o obveznem 30 odstotnem plogu, ki ga mora investitor položiti v banko pred začetkom gradnje. Odkod vzeti ta denar? Kdo vse je kriv, da se je gradnja toliko zavlekla? Univerza, torej rektorat? Skupnost študentov in njegov izvršni odbor? Ali pa morda novinarji, ki se raje zanimajo za drekece—pekce kot za to, koga birokracija resnično jebe?

Očitno je, da je novinarjevo delo odraz stališča novinarja samega, njegovih oziroma somišljenikov, ugibati skuša tudi stališča nadrejenih. Tako pomaga izoblikovati javno mnenje. Kakšno bo le-to o študentih, že vemo: da so študentje lenuhi, da so tolpa, nemoralni, banditi, belogardisti, da objektivno dajejo možnost za delovanje razrednega sovražnika, da so še kdove kaj. Pri tem razne (S)noje ne zanima resničnost. Ko intervjuvajo našega rektorja, mu ne zastavijo takih vprašanj, da bi prišla na dan resnica o zadevi. Zadovoljijo se z optimističnimi izmikaniji, s sklicevanjem na težave ter napovedovanju blesteče prihodnosti. Tako je, torej, z etiketiranjem študentov priskrbljena zgodnja prostitucija intelektualnega dela in delavca. In kako se nadaljuje ta „prostitucija“?

V meščanski demokraciji novinarji vedno manj opravljajo posle razsodnega ojevalca. Ti so prepuščeni sodišču, ki je v rokah dominantnega razreda, torej buržujev. To se je pokazalo tudi ob primeru omenjenega OZ, ko so stanovske kolege iz dnevnikov postavili v bran obtoženih urednikov. V Rusiji si novinarji prav tako ne upajo vtikati v to, katerega znanstvenika so poslali v umobolnico in zakaj. Pri nas smo ubrali pravičnejša, bolj človeška pota: naj razsoja javnost in javno mnenje. Toda tam, kjer na j bi bila javnost, so samozvana „sodišča“, nekronani kralji razuma in esence „naroda“.

Dragi akcijski odbor,

v odgovor na tvoje odprto pismo BRUCOM v 1. številki Tribune. Citiram:

„... Kot bodoči intelektualci se zavedamo (ali bi se vsaj morali) p oložaja te družbe in čutimo osnovne probleme, ki tarejo naš sistem. V tem okviru razpravljati, protestirati, boriti se, nam je od vseh najlažje, saj ne poznamo materialno—eksistenčnih ovir (družina, služba...) ki d rugim slojem onemogoča odkrito konfrontacijo v kriznih trenutkih.“

Zelo lepo. Strinjam se! Naprej:

„... In prav to, nenehno spopadanje z nepravilnostmi te družbe in boj za nekaj boljšega in bolj človeškega, nas šele konstituira kot študente.“

V glavnem vendarle privilegirance, če pogledamo socialni sestav študentov, se motim? In dalje:

„... Kajti sicer ostanemo za celo življenje v brezizraznosti, v katero nas je najprej zaprl gimnazijski sistem drila, kasneje pa trikot službe—dom—družina, ki v nas ubijeta svobodo in neodvisnost.“

Ha, ha, ha! Revolucionarnost (pretežno moškega!) akcijskega odbora se tu ustavi. Trikotnik služba—dom—družina je tabu, iz katerega črpa mo potrebna sredstva, da vsaj teh nekaj let ostanemo svobodni, da lahko izbruhemo vse, kar tiči v nas. Potem pa... no, potem pa v mirna in pohlevna leta za zapečkarje!

Ha, ha, ha!

Torej nenehna aktivnost, da se sodobno zabavamo kot privilegirani študentje. Ta čas. Tu in takoj. Trikotnik služba—dom—družina se vas ne tiče. Suženstvo žena y tem trikotu vam je figo mar. Namesto da bi z metali vso paternalistično kramo čez krov kot zastarelo in začeli znova, se že danes duševno pripravljate na mirna leta pohlevnih zapečkarjev.

Predsedkom proti ženskam se ne morete znebiti. Še vedno so vam l e igračka, ne pa ljudje. In v bodočem domu, kjer boste igrali zapečkarje, vam bodo žene suženjsko garale in tudi takrat se jim še ne bo sanjalo, da njihovo delo ni ne plačano ne priznано.

Govorite o reformi šolstva, o reformi družine pa molčite. Čeprav je današnja patriarhalna družina le celica ljudi, ki jih ženejo najbolj napadalni individualni nagoni. Molčite. Ni važno. In ko boste živeli v trikotniku služba—dom—družina, takrat šele boste nemara obžalovali, kaj vse bi mogli storiti v življenju, če...

Pač pa boste rodili otroke, ki bodo najprej zaprti v družinski pa v gimnazijski sistem drila in ki bodo srečni, če bodo vsaj na univerzi, nekaj let svobodno bruhali iz sebe vse, kar jih bo tiščalo. Potem pa... Oprosti, nema veze! Bodi lepo pozdravljen,

„Draga kolegica“

O državnem udaru in protitudaru v Sudanu se je razpisal ves svetovni tisk. Tak o tudi naš. Poslednje vesti, ki smo jih lahko dobili, so bili protesti svetovnega združenja sindikatov in vseh levih organizacij Evrope in Amerike ob krvavi moriji Nimeirijevih nasprotnikov. Potem je sledil molk. Pred slabim mesecem smo zasledili kratko notico, kjer smo lahko prebrali o nadvse prisrčni Titovi čestitki ob ponovni izvolitvi Nimeirija za predsednika Sudana. (Kako so predsedniške volitve z enim samim kandidatom potekale, to vemo.) Potem spet nič, brez komentarja. V sobotni prilogi „Dela“ (23. oktobra) pa smo našli iskrenost, kakršne doslej nisimo bili navajeni. Še preden bomo skušali osvetliti ta (zaradi svoje prostodušne odkritosti) prav gotovo pomemben dogodek, si še enkrat ogledimo ozadje krvave drame v Sudanu.

NI PROSTORA ZA KOMUNISTE V REVOLUCIJI

Politična zgodovina Sudana se bistveno razlikuje od ostalih arabskih dežel. Kmalu po drugi svetovni vojni je bila ustanovljena Komunistična partija Sudana (KPS). Ustanovili so jo sudanski študentje, ki so bili študirali v Egiptu. Ne samo da so partijo ustanovili, prav kmalu je ob njenem vplivu zrasel mogočen komunistični sindikat, ki je zajel celotni sudanski delavski razred. Na noge so bile postavljene tudi številne masovne organizacije (Zveza žena, mladine, trgovcev, kmetov...). Ti dogodki so tem bolj pomembni, če vemo, da je bil Sudan v tem času še pod angleško upravo.

Pravzaprav so se vse pomembnejše politične spremembe v Sudanu odigravale pod neposrednim vplivom KPS. Partija je bila tista, ki je leta 1964 zrušila „režim generalov“, vojaško vlado, ki jo je leta 1958 pripeljala na oblast stranka religioznih fanatikov (podobna „muslimanskim bratom“ v Egiptu). Tudi koalicija demokratičnih strank, ki je prišla po tem na oblast, je kmalu razpadla. Ves ta čas je kljub preganjanjem, represalijam... KPS ohranila svojo moč in še razširjala in utrjevala svojo popularnost med ljudstvom. Ne smemo pozabiti, da je bil ravno ta čas izredno kritičen za komunistične partije arabskega sveta (leta 1965 se je bila prisiljena razpustiti KP Egipta).

V povezavi z drugimi masovnimi organizacijami je leta 1969 KPS izvedla državni udar, ki je pripeljal na oblast Nimeirija.

Že od samega začetka je imel Nimeiri težave z desnico, neprenehoma mu je grozil državni udar. Večkrat je moral poklicati na pomoč partijo, da je lahko strl desničarske zarote religioznih fanatikov. Prav gotovo je bila tu napaka sudanske partije. Po sovjetskih nasvetih se ni spustila v dokončen boj za oblast, ampak je bila pravzaprav samo bojno orodje v rokah male buržoazije, se pravi sloja, ki je bil v svojem bistvu sovražen. Tako je bila sestavljena ljudska fronta (imenovana Nacionalna demokratična fronta), na eni strani je bila mala buržoazija, ki jo je predstavljal vojaški režim, na drugi strani pa se je borila partija in njene masovne organizacije. Nasprotja te zveze so vedno bolj naraščala. Dve leti si je Nimeiri (ki ga je na oblast spravila nesrečna zveza med Naserjem, Sovjetsko zvezo in sudansko partijo) prizadeval utrditi svojo oblast in si zgraditi močan politični aparat po vsej državi. Partija je delala usodno napako s tem, da ni reagirala. Komunistična opozicija se je zganila šele, ko je Nimeiri svojo imitacijo naserizma hotel dognati do konca. Hotel je prisiliti partijo, da bi se razpustila in se ustanovila kot Sudanska socialistična unija (enako je pet let prej v Egiptu storil Naser).

Sprožila se je ostra politična borba. Na eni strani ni hotela popustiti KP, in ji je tudi uspevalo, saj je imela za sabo organizirane ljudske množice; na drugi strani pa si je sudanska reakcija (podprta s federacijo Egipt–Sirija–Libija) prizadevala partijo obglaviti. Trinajstega februarja 1971 je Nimeiri po radiu Omdurman izjavil: „Od tega trenutka dalje bodo vsi, ki se imajo za komuniste ali pa pripadajo kakšni sudanski komunistični organizaciji, izbrisani in uničeni. Komunisti nimajo prostora v Revoluciji, z njimi bomo dokončno opravili.“

Te besede so pomenile novo smer v politiki arabske male buržoazije. (Spomnim o se samo besed, ki jih je pred kratkim izrekel libijski predsednik Gadafi o arabskem socializmu, v katerem ni prostora za komuniste.) Ker ta buržoazija ni mogla več po „poti anti-imperializma“ ne da bi tvegala, da bi jo naraščajoči val arabske revolucije vrgel z oblasti, se je morala zateči k politiki fizičnega uničenja vseh levih sil.

Vendar pa sudanska partija za nasilen prevzem oblasti ni bila dovolj pripravljena. O krivdi za prežgodaj rojeni udar bi se dalo na široko razpravljati. V Egiptu je Sadat dobesedno zmlel prosovjetsko krilo (Ali Sabri itd.), trojna federacija se je vse bolj naslanjala na Združene države. Rusi so se prav gotovo bali, da bi se tudi Nimeiri popolnoma odtegnil njihovem vplivu. Ugibati bi se dalo precej, saj je Abdel Kaled Mahdžub, generalni sekretar KPS, večkrat izjavil, da bi bil državni udar proti Nimeiriju nesmisel, saj je bila partija prepričana v svojo zmago. Najbrž bi se s podrobnejšo analizo dalo kmalu ugotoviti, komu se je pravzaprav tako mu dilo. Sicer pa to za ta zapis ni tako bistveno.

Kljub na hitro pripravljenemu udaru pa Nimeiri s protitudarom ne bi nikoli uspel brez pomoči trojne federacije. Gadafi je ugrabil dva najpomembnejša predstavnika nove vlade, Sadat je vzpostavil stalno zvezo s Sudanom, s tem da je repatriiral dva tisoč sudanskih padalcev, stacioniranih v Egiptu; egipčanski vojaški strokovnjaki so že naredili načrt za napad in začeli s prvimi operacijami.

Katastrofo, ki je skledila, vsi poznamo. Uničevalno delo je krvniku Nimeiriju olajšala tudi desna frakcija partije, ki je prešla na nasprotni breg in s svojim poznavanjem partijske strukture in dela zasledila noč v hrbet levim silam v Sudanu.

Dogodki, ki so sledili protitudaru, so poučni in pravzaprav grozljivi. Nimeirija so zasuli z izrazi prijateljstva prav vsi, od Združenih držav prek Jugoslavije do Kitajske. Razblinila se je tudi najmanjša vera v resnično pošteno politiko socialističnih držav. Po tej poti, brez dvoma, šla zelo daleč Jugoslavija. Kot sem na začetku omenil, odkritje je prišlo na dan v sobotnem „Delu“, v intervjuju s podpredsednikom zvezne skupščine Josipom Džerdjo.

Vse kaže, da smo po tej poti krenili tudi mi.

Poleg Džerdjinih dosedanjih funkcijah piše v predgovoru tudi: „Je pisec mnogih zunanje-političnih komentarjev v našem tisku. Velja kot jugoslovanski izvedenec za vprašanja Bližnjega vzhoda. Je osebni prijatelj članov današnjega egiptovskega vodstva.“

Takoj za tem piše, da je Džerdja odpotoval v Sudan kot posebni Titov odposlanec; torej je bil v Sudanu takorekoč uradna jugoslovanska osebnost in za taka lahko imamo tudi njegova stališča. Džerdja pravi: „Hkrati mi je bilo sugerirano, naj se sestanem s prijatelji v ZAR, ki imajo dobre donose z nami in še boljše s Sudanom, ter vidim, kako oni gledajo na stvar. Pred prihodom v Kartum sem imel pogovore s Sadatom in Fawzijem in ti so mi olajšali orientacijo v Kartumu, kjer me je Nimeiri sprejel zelo prisrčno in rad odgovarjal na vsa vprašanja.“ Nadalje Džerdja prizna, da o ozadju puča (tako ga vseskozi imenuje) ni prej nič vedel; da pa mu je Nimeiri vse lepo razložil. Prav kmalu so tudi Džerdji stvari zelo jasne. Lepo je povedal: „Puč je prišel kot poskus, da bi onemogočili reafirmacijo neodvisne, bolj svobodne politike v arabskem svetu, posebno v Kairu. Prišel je kot poskus h lokovski politiki, da prepreči emancipacijo arabske politike, ki je bila preveč dolgo podrejena interesom velikih sil in blokovskih kombinacij.“ Na vprašanje, če ga je puč presenetil, Džerdja brž pohiti z odgovorom: „Mene ni presenetil, rekli bi, da bi bil bolj presenečen, če bi se posrečil. UGODNO ME PRESENEČA TO, S KAKŠNO LAHKOTO SO PUČ LIKVIDIRALI. Kajti v sudanski javnosti ni imel nobenega odmeva. To je bila žal samo akcija skupine, morda v sebi progresivnih komunistov, morda tudi idealistično mislečih, toda brez podpore ljudi. Napravili so ga v čaši vode in se v njej utopili.“

Tudi za Nimeirijev živalski pokol najde naš diplomat kaj hitro zelo tehtno pojasnilo: „...zelo verjetno bi se končalo brez smrtnih obsodb in krvi, če ne bi pučisti zelo grobo likvidirali 29 vojakov in oficirjev v neki sobi v vrhovnem štabu... V naskoku so iz puškomitraljezov izrešali v sobi 29 ljudi, od katerih so bili mnogi Nimeirijevi kolegi, sodelavci. Nimeiri je preprečil nadaljnje deformacije. Videl sem sedaj, iz informacij, da se vede dokaj demokratično...“

K besedam izkušenega diplomata ni dosti dodati. Čeprav izvedenec o ozadju udara ni vedel ničesar. Po pogovoru z Sadatom in Nimeirijem pa mu je bilo vse jasno. Saj, prijateljem je treba verjeti. Pa tudi smrtne kazni za morilce devetindvajsetih so bile upravičene. Zlasti za tista dva, ki sta bila med udarom v Londonu.

NOVO ZMAGOSLAVJE MIROLJUBNE KOEKZISTENCE

Navadno smo ob podobnih izjavah pisali o presenečenju, usodni pomoti in podobno. Bili smo začudeni in ogorčeni, zahtevali smo pojasnila, upali smo, da bodo vladajoče strukture takšno stališče preklicale ali vsaj omilile. Spomnimo se molka ob Češki, izražanja prijateljstva ZDA in SZ, pošiljanju orožja Cejlonu, Titovega obiska v Perziji itd.

Ob Sudanski moriji pa se moramo otresti vseh dvomov. Nikakršne pomote niti naključja. Prav tako k taki politiki nismo bili prisiljeni. Gre za dokončno zmago neke logike, ki so nam jo dosedaj bolj ali manj uspešno prikrivali.

Politika naše države je povsem podrejena miroljubni koeksistenci (beri: politiki nevmesavanja v „notranje“ zadeve drugih držav in ohranjanju dobrih odnosov s temi državami) in politiki neuvrščenosti. V dobro tega smo pripravljene izdati na obe očesi in pogoltniti prav vse. Prav nič nam ne pomeni usoda socializma po svetu, edini problem, ki ga čutimo ob političnih spremembah drugih dežel, je v tem, ali bodo naši odnosi ostali neskaljeni. Titova in (seveda) Džerdjina Jugoslovanska formula ob obisku v Sudanu ni bila, kaj se s komunisti tam dogaja in kako preprečiti njihovo fizično uničenje, temveč, ali se ne bo morda Nimeiri oddaljil od Jugoslavije in od politike neuvrščenosti. Na čem poleg ekonomskih interesov je naš prijateljstvo s temi državami torej še osnovano?

Tretji svet, svet, ki se kot klin zabija med oba bloka in pomaga razreševati svetovne probleme ter ukinjati blokovsko napetost. Osnov za ta tretji svet pa nikakor ne moremo najti. Saj se države, ki naj bi bile osnova za to politiko kažejo v zelo čudni luči: Indija, ki skuša z lovljenjem ravnotežja med ZDA in SZ iztisniti čimveč zase, Pakistan, ki prav v tem trenutku izvaja genocid nad osemdesetmilijonskim narodom, Indonezija s svojim milijonom pobitih komunistov, tripartitna arabska federacija, ki se je za svoje interese pripravljena povezati s samim hudičem (izjava Gadafija), nemočne afriške države, ki so nesposobne za kakršnokoli samostojno odločanje ter na koncu fašistični režimi Južne Amerike. In Jugoslavija. Jugoslavija, ki se ne briga za probleme svojih prijateljev, le da se izrečejo za neuvrščenost. (Lep primer za to je Titova izjava, da ne bo posredoval v indijsko-pakistanski spor – ki grozi prerasti v krvav obračun – češ da smo mi z obojimi prijatelji in da je to njuna zasebna zadeva.)

Postali smo duhovni liderji neke imaginarne sile in bi to vlogo na vsak način radi obdržali. Za ceno tega smo pripravljene vsakomur vse odpustiti, ga razumeti, da le ostane v našem taboru. Raje imamo Sudan s krvavo Nimeirijevo diktaturo, kjer je beseda komunist sinonim za zločinca, kot pa Sudan, kjer bi bila na oblasti KP in široke ljudske organizacije, pa bi se morda nekoliko prosovjetsko orientirali. To je naša logika.

Lahko se tolažimo, da je podobno ukrepala tudi Kitajska, da tudi ostali dve velesili poznata podoben način mišljenja. Če nas bo to potolažilo, ne vem. Vem pa to, in hvaležen sem Josipu Džerdji, da skrivnosti ni več. Prijetno sem presenečen ob popolni odkritosti naše vlade. Hvala.

Jaša Zlobec

Predgovor

Pred očmi celega sveta je v zadnjih petnajstih letih črnsko gibanje v ZDA postopoma in navidez neuklonljivo raslo iz boja za Pravice v boj za Moč, iz upanja v Reformo v realizacijo Revolucije. Leto za letom se je gibanje razširjalo od juga proti severu in od zahoda proti vzhodu ter istočasno širilo svoj vpliv v vseh plasteh črnske skupnosti (black community); danes pa so, brez pretiravanja, milijoni črnih mož, žena in mladine sobojniki v črnski revoluciji.

Na ducate organizacij je vzniknilo v vsakem mestu, in vodijo in usmerjajo brate in sestre. Nekatere od teh organizacij so prerasle okvir spontane erupcije, druge pa se skrivajo za reformnim odrom gibanja. Nekatere od teh temeljijo na idejah, ki jih je nekoč gojil le ščepec tako imenovanih fanatikov, a sedaj dobivajo široko podporo zaradi naraščajočega vrenja in iskanje skrajnih rešitev črnih ljudi. Iz nikakršnega drugega razloga, kot zaradi tega, ker jih potrebuje bela struktura moči za kanale komunikacij s črnskim gibanjem, obstaja precej teh organizacij.

Ne glede na izvore in razlike ter pogosta programska nasprotja se prav vse te organizacije razglašajo za del črnske revolucije. Posledica tega je, da je bil koncept revolucije same mnogokrat brez vsakega znanstvenega pomena, in črnsko gibanje v ZDA izgublja pravo usmeritev, posebno še v trenutku, ko kontrarevolucija v ZDA pridobiva na moči in pomenu ne le doma, ampak tudi v svetu.

Zlasti še po smrti dr. Martina Luthra Kinga ml., aprila 1968, ki je razbila iluzijo, da klic morale lahko vpliva na usodo črnih ljudi v Ameriki, je bilo črnsko gibanje utrjeno, in negotovo gibanje, neenotno tako v svojih ciljih, kot v svojih metodah. Materialna osnova bojevitve kontrarevolucije, ki se brani v bojazni pred globoko zakoreninjenim rasizmom belih Amerikancev, je v tem času sunkovito večala. Voditelji—fašisti čakajo na varnem; prepričani so, da, kakor se krepijo klici po zakonih in redu, tako zagotovo prihaja njihov čas (kot je prišel Hitlerjev v Nemčiji).

Iz teh kriz, ki ogrožajo obstanek ne le črnih Američanov, ampak vseh ljudi na zemlji je mogoča ena sama pot. Prišel je čas za organiziranje črnske revolucionarne partije v ZDA, partije, ki bo kljub skepticizmu in opoziciji katerekoli četrti, bodisi črne ali bele:

1. razjasnile, da je svoboda črncev možno doseči le s črnsko revolucijo in da je cilj te črnske revolucije pre vz e t i (kakor cilj vsake revolucije, ne glede na njeno barvo) v državi oblast, z namenom, da bi izvršili totalno spremembo v socialnih, ekonomskih in političnih institucijah,

2. začrtala in gojila za gibanje in družbo sploh revolucionarne smotre črnske revolucije v deželi, ki je tehnološko najnaprednejša in politično ter socialno najbolj kontrarevolucionarna od vseh na svetu,

3. razvila revolucionarno strategijo in revolucionarno vodstvo za doseg te smotrov, ki temeljijo na bojih, žrtvah in dosežkih v preteklosti, ter odpravila napake, da bo boj za zmago v prihodnosti učinkovit.

DETROIT, MICHIGAN, 21. feb. 1961

Prevedla: Tanja Tisu

Nismo se še dodobra pomirili od vznemirljivega obiska sovjetskih novinarov, ko nas je presenil nov obisk. Tokrat smo se počutili še bolj počaščeni. Na obisk je prišel sam pod-konzul s sovjetske ambasade v Zagrebu. Bil je nad nami manj presenečen in ogorčen kot nje govi predhodniki, saj je Tribuno in njeno delo očitno dobro poznal. Bil je silno prijazen. Iz žepa je potegnil Leninovo značko pa majhno babuško, kot steklene bisere, ki so jih včasih dajali domorodcem. Tudi okoliš ni preveč. Med nezaupljivimi nasmeški se je praskal po nosu in nam razkladal svoje težave. Potožil nam je, da smo poredni in da o njegovi domovini pišemo le grde stvari. Povedal nam je, da je Rusija zelo velika država in da je zelo razvita. Jugoslavija nima težke industrije, proizvaja kvečjemu britvice, medtem ko mora njegova domovina skrbeti za eksistenco celotnega socializma. Povsod, kjer je razvoj, so tudi napake, smo si pridno beležili njegove besede. Vi pa, nam je žugal, pišete samo o napakah. Ja, saj sem pisal Brežnjev tako prijazno pismo, sem se branil. Pa ni bil preveč navdušen. Sicer pa, kaj bi se prepirali, lahko vam pošljim cel kup zanimivih sovjetskih publikacij, notri imate ogromno zanimivih stvari. Sovjetska Rusija, Ogonjek... Povedati smo mu hoteli, da te lepe revije sicer dobivamo, da pa nekako ni pravega zanimanja zanje, a ga nismo hoteli preveč razburjati. Pač pa smo ga vprašali, če bi nam lahko priskrbel kaj podatkov v zvezi s Samizdatom (komunistična opozicija v SZ). Pogovor je postal vse bolj nervozen. Vse pogosteje nam je tovariš pod-konzul zabičeval, da pogovora z njim ne smemo omenjati v Tribuni. Beseda je nanesla na demokracijo. Povprašali smo ga, kot dobro obveščene, kako je kaj s Krimskimi Tatari, ki so jih takorekoč vse preselili v Sibirijo. Lepo nam je razložil, da so kot en mož porivali nož v grlo mladi sovjetski republiki, da pa sedaj veselo rudarijo v sibirskih zlatih rudnikih. Ko pa smo omenili še Ukrajince, mu je zmanjkalo prave volje do pogovora in se je začel poslavljati. Še enkrat nas je opozoril na reakcionarno naravo našega pisanja, nam malo požugal in se globoko razočaran nad našo žalostno usodo vrnil v svoj sončni Zagreb.

Pustil nas je same in razdvojene. Imel je prav, res nismo nič pisali o velikih uspehih sovjetske težke industrije, pa tudi svetovnim uspehom Balšoj teatra nismo posvetili ene same besedice.

Vseeno pa smo skoraj prepričani, da ni prišel niti zaradi Balšoj teatra a niti zaradi tovarne tovornjakov v Kami. Kakšni so njegovi pravi nameni, lahko samo ugibamo. Morda se bo čez kakšen teden pojavil v Komsomolskaj pravdi članek o reakcionarnem protisovjetskem pisanju v jugoslovanskih študentskih časopisih, morda bo sledil celo uraden protest zaradi žaljivih klevet, kaj se ve. Zelo dobro pa se ve nekaj drugega. Zelo dobro se ve, da nas bog obvaruj takih prijateljev. Prijateljev, ki na levo in desno stiskajo roke, ki delijo Lenine in babuške, ki govore o ruski teški industriji in internacionalizmu. In ki se neprenehoma dvomno smehljajo.

jaša zlobec

Pojasnilo k zgornjemu tekstu

Izbral sem predgovor k „Manifestu za črnsko partijo“ (izšel je v celoti v „Black news“, 29. maja 1971), ker je nastal v času, ko se je črnsko gibanje, kakršnega poznamo danes, šele začelo v pravem smislu konstituirati, torej se razraščati in se diferencirati, doživljajoč težke preizkušnje v boju z avtoritarnim sistemom.

Danes predstavlja črnsko gibanje (poleg gibanja študentov in intelektualcev) najmočnejše krilo leve opozicije v ZDA in je gotovo relativno najbolj homogeno. Na vprašanje, zakaj je temu tako, je relativno lahko odgovoriti. Minili so namreč časi tradicionalnega južnjaškega rasizma, kajti črnci so postali predvsem industrijski razred. Od vseh kategorij prebivalstva (z izjemo v zadnjem času priseljenih Portorikanov, ki pa so socialno še dokaj neosveščeni) živijo v najslabših pogojih črnci, natrpani v getih, kjer vladajo obupna revščina in neizobraženost ter drobna kriminalna dejavnost. To stanje na eni strani vodi ljudi v religiozni fanatizem. Skorajda ni dneva v New York Cityju, da bi ne srečal grupe črncev, ki te sprašujejo, če že imaš Jezusa v srcu, ali z mikrofoni in s svojo duhovno pesmijo na ulici pozivajo k odrešitvi v bogu. Na drugi strani pa vodi v revolucionarno dejavnost, ki zajema vse več črnih ljudi.

Med obema skrajnostima pa obstaja prava množica raznih smeri: od črnskega rasizma (proti belcem) do vere v revolucionarno ali kakšno drugo integracijo obojih.

Po mojem mnenju, ki sem si ga ustvaril ob srečanju z ljudmi iz različnih slojev, gre tudi pri črnskem gibanju (kakor pri ostalih revolucionarnih gibanjih v ZDA) za obdobje, ko se revolucionarno gibanje šele konstituira. Množice začnajo spoznavati neizbežnost revolucionarne spremembe. S tem spoznanjem gredo v (v elikokrat krvave) borba za radikalno spremembo. Med tem procesom svoje celovite vzpostavitev pa doživljajo v sebi mnoge stranpote, izgubljajo ljudi tudi po nepotrebnem itd. Njihovo revolucionarno gibanje je podobno vsem dozdajšnjim.

D. Štrajn

Tudi filharmonija je naša. Toda nas ni tja. Slovenska filharmonija je ustanova spoštljive starosti, ki opravlja svoje spoštovanja vredno delo na spoštljivo visoki m nivoju, in vendar je njeno delo in ustanova v celoti kaj malo cenjena. Niti ni njeno delovanje materialno ustrezno nagrajeno niti ni deležno zaslužene pozornosti. Skratka, ustanova, ki bi lahko mirno odvegetirala v svoj konec in prenehala bit i neprijetna postavka v proračunu.

In vendar prinaša filharmonija s svojih gostovanj ugodne ocene, njen član je i zbran v svetovni orkester, filharmonija misli vnaprej in angažira tri mlade dirigen te, filharmonija se hoče vsidati v jugoslovanskem kulturnem prostoru in hoče p ostati vseslovenska kulturna ustanova: pripravljena je, navkljub že prevelikemu p rogramu, gostovati tudi v manjših krajih Slovenije proti goli povrnitvi stroškov.

Študentje so povprečno bolj izobraženi od prebivalstva v celoti, in lahko bi p ričakovali večjo angažiranost študentov v kulturnem življenju. Opažam odsotnos t študentov v kulturi, pravi Oskar Danon, pogrešam jih v dvorani, kjer bi nas izžv izgali na koncertih z zastarelim programom, ob slabi izvedbi ali pa nas za dobro delo primerno nagradili. Potem se spominja, kako so študentje v Pragi v časih nje govega študentovanja izsilili Krležovo predstavo, ki je bila prepovedana na zahtev o jugoslovanske ambasade. Darijan Božič dodaja: gre za splošno nezainteresirano st mladih ljudi. No, križa še niso naredili čez nas. Iščejo načine, kako bi nas priv abili v svojo sredo. Na nas je, da jim povemo, zakaj ne obiskujemo koncertov; ka i nas pri delu filharmonije moti. Slovenska filharmonija nam nudi brezplačen obis k generalk, možne so debate z izvajalci, edini pogoj je, seveda, primeren obisk. E na izmed idej filharmonije je tudi disco klub. Ideja je za zdaj propadla, ker ni de narja za aparature.

Tu informacija o tiskovni konferenci v slovenski filharmoniji preneha. Začeti je treba z razpravo o odsotnosti študentov v kulturnem dogajanju. Prvo vprašanj e je vprašanje specifične študentske reakcije. Ali naj študent še kje, razen na uni verziji nastopa kot študent? To bi pomenilo nadaljnje odtujevanje univerze in štu dentov. Lani sem bil skoraj na vseh koncertih v Ljubljani in na teh koncertih sem opazil več študentov, ko pa znaša njihov del v celotni populaciji. Sama prisotnos t pri koncertu verjetno še ne pomeni prisotnost v glasbenem življenju, toda vpraš ujem se: če bi na nekem slabem koncertu med ljubljansko publiko, ki vedno plo ska, študentje žvižgali, ali bi to ocenili kot prisotnost študentov kot kritične pub like ali kot prisotnost huliganov?

Oskar Danon je na konferenci podvomil v koncerte same kot uspešno obliko. Gotovo ima koncert svoje pomanjkljivosti: pasivno sodelovanje, ni možnosti vpli vati na potek koncerta, na njegovo dolžino, vezanost na prostor. Toda koncert je prireditel za več poslušalcev in, kot vsaka demokratična prireditev, zahteva prilga gajanje. Meni so koncerti potrebni kot živ stik, ki mi ga gramofon kljub vsej svob odi ne more nuditi. Kako naj vem, zakaj drugi ne hodijo na koncerte ali kako dr ugače sodelujejo. Jaz lahko le vprašam in povabim k sodelovanju tiste, ki vedo.

Vlado Simić

Pripis uredništva

Ker trije uredniki, ko so prebrali Vladov članek, niso bili zadovoljni z njegovi m koncem, jim je avtor prepustil svobodno preoblikovanje. Poslužujoč se te prav ice izjavljamo, da smo morda hudobni, da pa nam srce ne da, da bi ob večerniški m reševanju krize, kot ga predlaga prijatelj Vlado, molčali. Njegova duša ga peha na koncerte, kogar pa duša ne peha, temu Vlado nima kaj reči. Bog naj se ga usm ili ali kaj. Vlado razume in vabi samo tiste, ki imajo živ stik. Bo dobil Vlado živ s tik v rit in bo imel dušo srečno in zadovoljno.

ZASEDIMO IZVRŠNI SVET

Tisto, kar je lansko leto pomenila študentskemu gibanju Aškerčeva, bi mu letos lahko primer ekonomske fakultete. Tisto, kar potrebuje giban je za svoj vžig, je že realizirano v akcijskem odboru ekonomistov, in ra dikalizirano jedro problema spet lahko združi vsa naša atomizirana nas protovanja, kritike in proteste v skupno akcijo.

Te dni se veliko razpravlja o možnostih za gradnjo nove ekonomske fakultete; spretni statisti so izračunali, da pride na stari fakulteti 350 s tudentov na straniščno školjko in da pripada posamezniku manj kot 0, 25 m² površine fakultete. Študentje se prepirajo predvsem o vprašanju lokacije nove fakultete; Vič ali Bežigrad. Bežigrad bi, poleg študentske množice na FSPN še ekonomiste odcepila od univerzitetnega centra (k ar je baje skrita želja političnih vrhov). Da se o tem prepirajo celo štu dentje, je topoumno; ker pa tudi smo topoumni v marsikateri akciji, je t a prepir prav normalen. Kdo pa ta prepir spodbuja in čemu, je jasno.

Ekonomska je iskra pod pepelom. Manjka pa ji korenitejša zamisli akcije, brez katere bi se lahko nadaljevala v nesmiseln kompromis, na k oncu vseh koncev pa bi bil njen uspeh ničev. Spomnimo se Aškerčeve: to je na eni strani točka radikalnejšega zaleta študentov, na drugi strani pa zelo konkretna zadeva: v ropotu, ki je škodljiv zdravju, ne bomo štu dirali. Prvi ultimati našega sedenja na Aškerčevi je bil zelo udaren: vel možje imajo deset dni časa, da najdejo novo obvoznico, sicer bomo sp et sedeli. PA NISMO. Privolili smo v začasno rešitev — kompromis, po katerem naj bi na Aškerčevo položili novo asfaltno plast in zavarovali fakultete z nekakšno oblogo proti ropotu. Rezultat: za zdaj nimamo ni kakršne magične obloge, sicer pa res na Aškerčevo polagajo novo plast a sfalta; spremenjena pa bo v štiripasovnico!!! Načrti za ta podvig so bili pripravljeni, baje, že pred našo akcijo, zato so se gospodje rade volje od ločili za kompromis, s katerim niso tvegali ničesar, in so celo vso akcij o na Aškerčevo kompletno, zamorili. Čestitke!

Pa nikar razočaranja! To ni nič novega. To je normalna Reakcija, re akcionarni nastop naših upravnih vrhov, oskrbnikov družbe, posrednik ov med slovenskimi sloji in svojimi interesi. To je tista trhla ograja, ki j e zaprivatizirala našega proletarca, ki je razbila študentom mlečne, a z drave zobe, ki je zavezala jezik petindvajsetemu poslancu, ki je revoluc ijo zabila v krsto in ji poiskala rdeč datum na koledarju. To so tisti, ki branijo naše interese v dobrobit lastnih interesov in posredujejo med nj imi tako, da lajamo in grizemo drug drugega, lisjak posredovanja pa s s vojo karavano nemoteno nadaljuje pot v lepšo prihodnost.

Primer ekonomske pa nam nudi čudovit dokaz o neizplačanih raču nih, ki lahko, če zahtevamo povračilo, odgrnejo marsikatero zaveso.

Decembra 1960 je bila ekonomski fakulteti dodeljena investicija 1200 milijonov starih dinarjev za gradnjo nove fakultete. Po nekem dogovoru z IS skupščine SRS pa je EF (zakaj?) denar prepustila za gradnjo upra vne zgradbe izvršnega sveta, ta pa bi fakulteti odstopil svojo staro(!) st avbo na Gregorčičevi 25. (O tem lahko berete v reviji Slovenija, številka 3.) Popolnoma nerazumljivo mi je, kdo, zakaj in s kakšno vestjo je pr ivolil v to čudovito trgovino, v kateri je EF zgubila čedno vsoto denarj a in po 11 letih še ni dobila v zamenjavo stare stavbe, ki bi bila vsekak or potrebna temeljite predelave, če bi jo hoteli izkoristiti za novo fakul teto. Ti, pa je mož beseda ta IS!

Kaj storiti? Zahteva po fakulteti čimprej in kjerkoli ni rešitev. Prim er ekonomske ni le problem ekonomistov. Če smo radikalni, je to naš obči problem, saj v jedru katerekoli akcije vedno naletimo na isto težko roko. Jedro našega boja, študentskega gibanja v Jugoslaviji sploh, to je napad na birokracijo, razkrivanje njenih nevidnih struktur, kritika in s preminjanje slabokrvne in poburžazene partije itd. Današnja kota je izbrana: DOVOLJ je čakanja, zasedimo izvršni svet, izterjajmo dolgo ve! Pa ne zahtevamo, naj nam ga spremenijo v nove predavalnice, ne — povejmo tam, kar jim gre, krenimo enkrat mimo vratarja, naravnost na prej. Govorimo tam, kjer nas bodo slišali vsi; konec koncev moramo o tem tudi govoriti vsi, saj smo demokratična družba:

pavle zgaga

O ENOTNOSTI ZŠJ

17. in 18. oktobra je v Sarajevu „potekala“ seja predsedstva ZŠJ (Zveze štu entov Jugoslavije), ki je reševala predvsem problem oblikovanja konkretnega pro grama svojega delovanja. Izhodišče so ji bila „programska načela“, pogojno sprej eta na IX. konferenci ZŠJ v Novem Sodu, konec lanskega študijskega leta; pogoj no pravim zato, ker jih je hrvaška delegacija sprejela z določenimi pridržki.

Slovensko delegacijo v Sarajevu so sestavljali: Lenart Setinc, Tone Remc, Ant on Janša (predstavnik mariborskih študentov) in spodaj podpisani. Seji je prisost voval tudi Jože Slander, direktor radia Student.

Remc je na začetku predložil predsedstvu metodologijo, po kateri naj bi se d ogovarjali, kaj imamo skupnega. Na tem — skupnem — bi mogla temeljiti koordi nacija akcij, ki bi ohranjala avtonomnost in samostojnost vsake republiške organi zacije. Poleg tega je slovenska delegacija prezentirala predlog k 29. amandmaju r epubliške ustave, ki se nanaša na delovni status študenta. Prvi predlog je bil spreje et brez pomislekov, o predlogu k amandmaju pa so izrazili svoje pomisleke le kol egi iz Zagreba, rekoč, da dokler študentje—otroci višjih in srednjih slojev — žive „na grbači radnog čoveka“, ne morejo biti proglašeni za delovne ljudi.

V dveh dneh smo se zedinili, da bomo v tekočem letu obravnavali problemati ko: reforme univerze, odnosa univerze in gospodarstva, socialne diferenciacije, št uudentskega standarda, skupščinskega sistema, idejno teoretične platforme (zlasti vprašanje kulture), študentskega tiska, zunanje politike in narodne obrambe. Za vsako od navedenih tem se je zadožila katera od republiških delegacij ali kdo od posameznikov v predsedstvu. Pripravili bodo tematska posvetovanja. V debati so člani predsedstva poudarjali, da se je predsedstvo do sedaj odtujevalo avtentični m študentskim interesom, iz česar je tudi sledila težnja po definiranju konkretnih delovnih tem. To, za predsedstvo ZŠJ skoraj idilično enotnost je zmotil majhen (ne) ljub incident, za katerega je poskrbela, seveda, delegacije iz SR Hrvaške. Zar adi „tendencioznega in klevetajočega“ pisanja v „Naših danih“ (glasilo študentov SR BiH) je tri minute pred koncem seje protestno zapustila konferenčno dvoran o.

Tako smo zapuščali Sarajevo zadovoljni, ker smo videli veliko razstavo jugoslo vanske umetnosti in sneg na Jahorini. Seja je bila takšna, kakor sem približno pri čakoval. Potekala je na uglajen političen način. Slo je za vključevanje „študentsk ega gibanja“ v meje reformistične dinamike celotnega družbeno—političnega sist ema. Na ta način je seja potekala globoko pod nivojem idej Beograda 68 in Ljubl jane 71.

Zdi se, da se kljub določeni zavesti o odtujenosti formalnega vodstva študent ov v predsedstvu ta forum ne bo dezalieniral, vsaj dokler so vanj delegirani ljudje iz bolj ali manj manipuliranih republiških študentskih vodstev. Iz tega pa tudi sle di, da si bo vsako avtentično študentsko gibanje v SFRJ moralo najti za radikalni preboj na nivoju celotne države drugačno pot: ne v okviru svojih študentskih ins titucij. To v primeru, če mu ne uspe radikalno spremeniti obstoječa republiška v odstava, in sicer vsebinsko, organizacijsko in kadrovske.

Tisti ki se spominja, da smo Slovenci nekoč mladodane izstopili iz ZŠJ, bo ne mara vprašal, kaj sploh se počenjamo v njej? Menda smo vanjo vključeni, ker ni mamo kaj izgubiti, tudi če v njej sodelujemo, in ker konec koncev vsaj formalno uveljavljamo nekatere svoje težnje v zveznem morilu; pa tudi zato, ker s svojo pr isotnostjo simbolično izražamo svoje mnenje, da je nacionalna eksistenca jugoslo vanskih narodov možna le v eni državi, z enotnim socialnim programom.

Kljub temu pa ostaja odprto vprašanje o enotnem, kritičnem in radikalnem d elovanju jugoslovanskih študentskih gibanj v sklopu svetovnih študentskih in dru gih socialističnih oz. komunističnih gibanj.

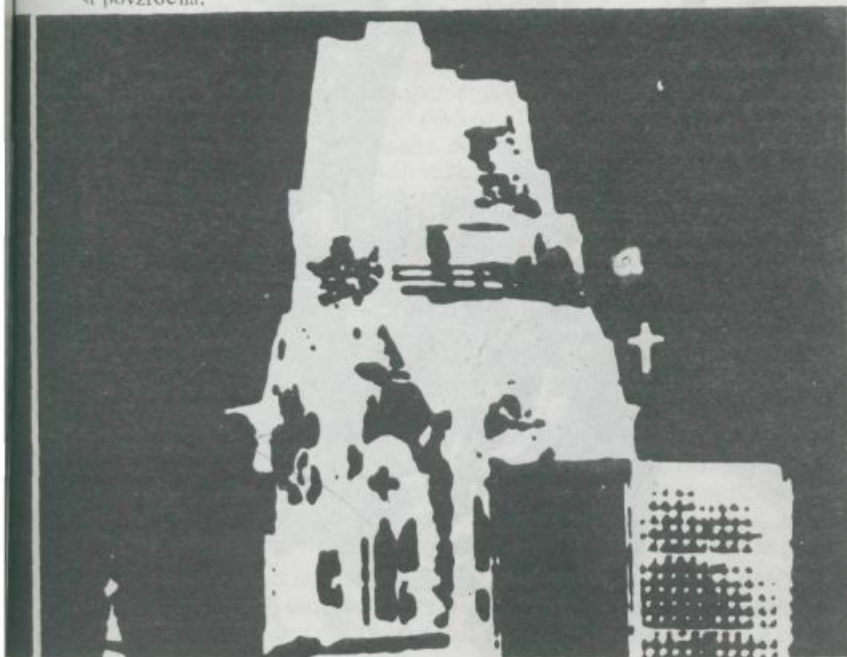
Darko Štrajn

Znanstvena dejavnost na obstoječih univerzah deluje proti pravemu napredku v smislu razvoja svobodnega človeštva na živi zemlji. Naše univerze nam nudijo s samo perspektivo katastrofe, ki vse hitreje vodi k propasti naše kulture. Čaka nas vseobsežna panika. Znanost, ki naj nas osreči, se ne sme prilagoditi normam in ciljem obstoječe družbe. Z znanostjo pridobljeno znanje ne sme biti enostransko postavljeno v službo manipulacije z materijo, ampak si mora postaviti za cilj s človeškim spoznanjem. Gre za razumevanje človeškega duha. Pridobljeno znanje o zunanjem svetu naj služi kot ogledalo našega lastnega notranjega sveta. To bi morala biti morala biti metaforična znanost. Pridobljeno znanje o zunanjem svetu je treba v edno obravnavati kot preneseni pomen onega, kar se dogaja v notranjem svetu znanstvenika. To mišljenje je, tako kot osnova alkemije, edino upanje za moralno sprejemanje razvoja in prilagajanje znanosti. To je edini način, s katerim lahko preprečimo, da bi nova okritja o snoveh ne bila zlorabljena za vojno orožje, in nov o znanje o človeškem duhu ne za zatiranje. Taka panična znanost nam daje upanje, ne pa tudi gotovosti, da bomo preživelci nevarnosti, ki jih je utemeljena znanost povzročila.

[†] (ta članek je – po Roelovem izboru – vzet iz materialov za časopis)

Fotografie: Drev Franc

Ljubljana, 13.10.1971

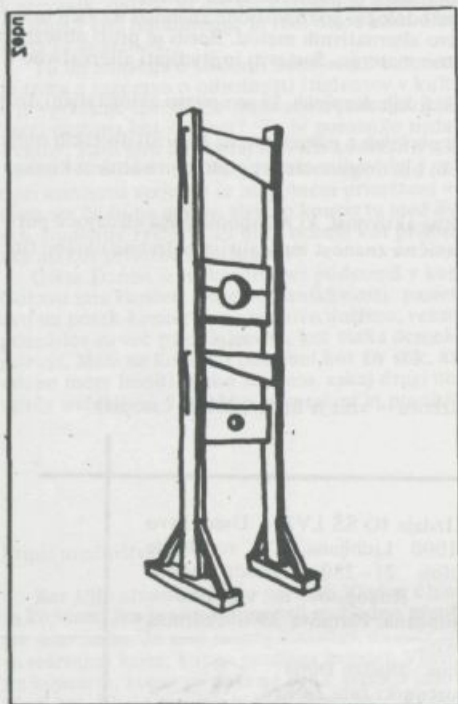

Sekretariat je na svoji seji, dne 20. oktobra 1971, sprejel naslednja stališča:

1. V zvezi z valom političnih procesov na Čehoslovaškem in našo d osedanje podporo socialističnim silam v tej okupirani deželi izražamo ogorčenje nad molkom družbenopolitičnih organizacij v naši državi, še posebej pa nad zadržanjem naše lastne organizacije – Zveze mladine. P odpiramo iniciativo naprednih sil po svetu, ki se zavzemajo za ustanov itev Mednarodne delavske preiskovalne komisije, ki naj razišče početje Husakove birokracije in soldateske Leonida Iljiča Brežnjeva.

2. Protestiramo proti hinavščini vodstva SZDL, ki je ustanovilo koo rdinacijski odbor: za zbiranje pomoči vietnamskemu ljudstvu, hkrati pa zapira oči pred trpljenjem bengalskega naroda. Zahtevamo priznanje v lade Bangla Deš v izgnanstvu in organiziranje pomoči za Bengalijo.

Sklepa sta bila sprejeta soglasno. Za skupnost učencev:
Predsednik,
Janko Uroš

KAJ POČNEJO FAKULTETNI ORGANI!! PA FAKULTETNI ODBOR?!

11. X. 1971 je zasedal Pedagoško znanstveni svet FF. Fakultetni odbor je na tem sestanku podal naslednje študentske predloge:

1) – naj se na fakulteti določi ena soba za začasno prenočišče tistim študentom FF, ki trenutno še nimajo stanovanja (okrog 50 študentov). O b tem predlogu je na PZS nastala burna razprava. V njej so profesorji n anizali naslednje izraze strahu, groze in sočutja in predloge:

- že, ampak študentje ne bodo redno vstajali ob sed mih jutraj, ko bo treba začeti s poukom!
- kaj boste stalno prenašali tiste modroce in postelj e? Kakšna bo snaga!!
- zakaj ne okupirate ljubljanskih pisarn, ki končajo delo že ob dveh?
- ali pa skupščine!
- ali pa sejne dvorane na univerzi! Na univerzi imajo l epe sejne dvorane, ki so zmeraj prazne.
- lahko bi najeli manjši hotel v okolici Ljubljane – morda na Bledu
- naj v naselju vzamejo za nekaj časa še kakšnega štu denta
- na FF vašega predloga ne moremo sprejeti. Pač pa bomo podprli upravičene zahteve študentov po sta novanjih

2) – predlog po odobritvi predloga študentov, da se v komisijo za proš nje in pritožbe FF vključi predstavnik študentov – zlasti v primeru k onfliktov. Predstavniki oddelkov so bili opozorjeni, da naj upoštevajo sklep, da se pri reševanju študijskih prošenj študentov odločajo skupaj s predstavnikom študentov

3) – zahtevi FO, da soba 16 postane izključno soba za študentsko akti vnost (čitalnica, delo teoretskih skupin, sestanki FO, dokumentacija), naj tajništvo – če le razmere dopuščajo – ugodi.

4) FO se dovoli organizirati alternativni sejem starih knjig (učbenikov, pa tudi drugih), plošč in drugih artiklov v avli FF

5) PZS bo moralno in materialno podpiral prizadevanja FO, da se neke organizira vrtec za otroke študentov in profesorjev.

JOSIP VIDMAR: K NAŠEMU TRENUTKU

Govoriti hočem o veliki spremembi, o pravem prevratu, ki se nam kaže, kakor drugod, tako tudi na leposlovnem polju. Govoriti hočem, ter sv areč razkriti hude nevarnosti, katerih se je po mojem mnenju bati vsled tega prevrata. Da, govoriti hočem in zagnati svoj svarilni glas o novi ve ri, katera se nam oznanja v današnjih dnevih na leposlovnem polju. To mi je sedaj tem laže, ker vidim, da nisem sam, da že tudi drugi možje m islijo tako.

Da, velik prevrat smo doživeli tudi v leposlovju, ki se po pravici ime nuje cvet duševnega življenja kakega naroda. Kje so časi, ko smo „vene e vili“ in sanjari z „dečkom pri potoku“; ko smo z Wertherjem čutili in negovali sladko bridke srca bolečine; ko smo „z dušo iskali Grkov de že“ z deviško Ifigenijo. Ali ni to, kakor bi človek slišal staro bajko iz preteklih stoletij? In vendar nismo še starci sivoglavi; samo ob sencih n am je sklana nekoliko pobelila lase, „srebrne niti“ vijo se nam po tem i bradi! A kaj beremo sedaj, kaj je dušna paša sedanjega rodu, kaj navd ušuje in „povzdiguje“ dandanes našo mladino, možko in žensko? Fran coska „Nana“ in ruski „Dim“! Kak napredek, kak razvoj! Včeraj se ot roci mlekozobi, ki se volkodlaka boje, in jokajo z Genovefo; dandanes pa bradati možje in „razvite“ žene, ki se ne boje ni Boga ni hudice! Kd o bi se ne veselil te tako nagle, tako čudovite spremembe? – Jaz se je ne morem veseliti prav iz srca. Res je, da otroci ne moremo in ne smem o vedno ostati. Naj se ti še tako toži po srečnih otroških letih, ki bivaj o v nekem zornem mraku daleč za tabo; vse hrepenenje tvoje ne priki če jih nikdar nazaj. Tako se tudi človeštvu nikdar zopet ne povrne nja dostna doba, ki jo ima za seboj. Človeštvo treba, da se razvija, življenje je vedno razvijanje; ali mene je misel, da tako nagel razvoj, kakršnega v idimo v naših časih, ni naraven, ni zdrav; meni se zdi, da bi bilo temu n apredku potreba nekoliko zavornice, da ne bode nesreče. Otroci se ves ele ter od veselja kriče, ko voz tako veselo navzdol po klancu dres, raz umem mož gleda s skrbnim očesom to voznjo, on vidi naprej, da kratk emu veselju konec bode strašan polom!

Te besede moje merijo sosebno na leposlovno življenje. Tudi tu nam novi preroki in blagovestniki oznanjajo novo vero, nova domovniki, nov i žrtveniki, novi bogovi! Mi staroverci gledamo od strani to novo službo božjo, a kolena ne pripognemo pred temi maliki! Naturalizem imenuje se to novo blagovestje; prava domovina njegova je Francoska.

a podružnice ima povsod, sosebno pa na Ruskem. Poglavitni prerok a sredi mnogih drugih, večjih in manjših, sta mu Emile Zola in Ivan Turgenev.

Zola se bere v sijajni palači in v koči okajeni. Bere ga žena gosposka, ki je že okusila vse slasti posvetne, in prebira ga skrivaj, s plahim očeso m napol nedolžnim, na pol poželjivim, deklica, kateri se polprozorno z agrinjalo krije življenja skrivnosti.

Do sedaj je bilo to tako: ko je hotel pisatelj pisati roman, imel je na jprej kako misel, resnico, idejo, katero je hotel utresiti in postaviti v z ivljenje. V ta namen si je izmislil primerno dejanje, za to dejanje primer ne osebe, značaje, ljudi, kakršni so in morajo biti; ti ljudje so živeli in s e gibali v krajih, okolnostih in razmerah, kakršnih vidimo in poznamo v resnici mnogo, ne v kaki deveti deželi. Vse to je pisatelj oživil z življenj a dihom; in začelo se je gibanje, zapletanje in razpletanje; ljubezen in s ovraštvo, vse človeške strasti so divjale razordane, zdaj jasno nebo, zdaj grom in treske, trpeselo ženitovanje, tu temni mrtvaški sprovod, tu pl emenitost, tam podlost, tu nedolžnost in čistost, tam popačenost in ra zuzdanost; prava podoba življenja, pravo življenje! Mi smo gledali in p oslušali, srec se nam je zibalo med opoltnim strahom, med žalostjo in v eseljem; jokalo nam je z jokajočimi, z veselimi se je veselilo. In ko je bi lo vsega konec, si smo nekako očisti in poblašeni, poboljšani in po učeni domov. Gotovo nam pa je bilo, bodi da je bil konec žalosten ali vesel, nekako tako prijetno in dobro pri sre! Hvalježi smo bili možu, ki nam je napravil tako življenje, tako plemenito zabavo.

Take pojme smo imeli do sedaj o dobrem romanu. Kako pa uči Zol a? Ideja, dejanje, značaj, podoba, se mi solit (tako namreč in še drugače lebelo govori navadno ta človek Francez), pridi se solit s to staro šaro m mrtvico! Ti pa delaj tako: Vzemi nekaj življenja, čim bolj grdo, ostu dno in sordljivo, tem bolje. In to nam opiši tako, da vse kakor zares z očesom vidimo, z ušesmi slišimo in z nosom duhamo; in če si ti napos led ne posreči pripraviti svojih bratcev do tega, da se jim gabi dušno in t elesno, to ne bodeš nikdar pravil, naravnost! Ljudi nam kaže v vsi svoji dušni in telesni neshaj. Govore naj, pljujejo in naj, kakor jim je res nav ada v življenju. Da bode pa jed tvoja ugajala vsem, tudi razvajenim grlo, paprike, paprike prijatelji, dosti paprike, nikoli je ni preveč!

Kako drugim ljudem godi, prebravim kakšen Zolajev roman, ne ve m, meni se gabi kakor ko bi bil kaj prav ostudnega pojedel, prav tako s e čutim, kakor da bi me vila morska bolezen.

V službo človeštvu v službo, stopi z naprej leposlovje. S tem vzvis enim namrom strinjaj se vse, kar nam pride iz peresa, in če mi kaj ne p ore žeš, bati neopostredno, nasprotno vsaj mu ne sme nikdar in nikoli. Kdaj nasproti dela temu načelu, kdor s svojimi spisi pohujšuje in v bje to pohujzuje svoje brate, kdor jim vzbura, neguje in pase zahtevna namr enja, podle strasti, kdaj ne zadene takega človeka javno zaničevanje, z akaj se mu ne vžge sramotno znamenje na nesramno čelo!

OPOMBA: Naš znani sodobnik Josip Vidmar nam bo pisal, kakor je o bljubil, redno pošiljal aktualne eseje pod naslovom „K NAŠEMU TRE NUTKU“. To je šele prvi, ki ga zaradi uredniških težav objavljam z ma njšo zamudo.